

עלון בנגינות מזמור עיר

בס"ד

כניסת שבת 6:55
ציאת שבת 8:09

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1072 כה' מנחם אב תשפ"ו

ראה

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם... והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום כלל את אלהים אחרים אשר לא ידעתם" (דברים יא כו-כח)

חז"ל משלו משל על הפסוקים הללו: אדם היושב בפרשת דרכים ולפניו שני שבילים - אחד תחילתו מישור וסופו קוצים והשני תחילתו קוצים וסופו מישור, והיה מיעץ לעוברים ושבים: הדרך הזאת נראית נוחה וקלה, אולם בהמשך היא מלאה קוצים וברקנים, ומכשולים נוספים שיקשו עליכם להגיע ליעד. לכן עדיף שתיפנו לדרך השנייה, אומנם קשה בתחילתה אך לאחר שתתקדמו בה היא תהפוך למישור ויהיה לכם קל יותר להגיע ליעד (ספרי)

קיימא לן שכאשר נושא מסוים אינו ברור דיו חז"ל מושלים עליו משל בכדי שהעניין יובהר היטב וכך האדם יכול להבין מה נדרש ממנו. אולם בפסוקים שלנו לכאורה הכל ברור: כל אחד מבין מה שכתוב, שמי שיקיים את מצוות ה' יבורך ומי שיסור מהדרך שה' ציווה ללכת בה היפוך הדברים, אם כן מה ראו חז"ל להסביר דווקא כאן על פי משל? מה עוד שהמשל הוא כמעט זהה לביטויים שהתורה משתמשת בהם: "הדרך" "כלל את" אם כן מה הוסיפו חז"ל במשל זה להבנת העניין? כך שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א.

מחדש הרב חידוש בנושא מהות המשל: למדנו בפרשת בלק "על כן יאמרו המושלים באו וישבון" (במדבר כא, כז) פירש רש"י: "תמשלים - בלעם ובעור" ששכר אותם סיחון על מנת לעודד את חייליו במשלים. אולם על פסוק זה דרשו חז"ל: "המושלים" אלו הצדיקים המושלים ביצרם שאומרים לנו "באו וישבון" בואו ונחשב חשבוננו של עולם ועל ידי זה נמשול בעצמנו; ומהו ה'חשבון'? "הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה" (אבות פ"ב מ"א)

לכאורה אין קשר בין פשט הפסוק לדרש; הפסוק מדבר על מושלי משלים ואילו הדרש על המושלים ביצרם ושולטים בו! אלא שחז"ל לימדו אותנו ברעיון זה ששורש המילה 'מושל' והמילה 'משל' זהה, כיוון שכדי למשול ולשלוט באופן מוחלט בנושא כלשהו המבחן הוא הכישרון להמשיל אותו במשל; אם האדם מצליח לדמות את הנידון למצב אחר המוכר לו סימן שהוא הבין אותו על בוריו, ואם הוא אינו מסוגל לכך הרי שחייב להעמיק שוב בנושא. הוא אשר אמר הנביא: "ואל מי תדמיני ואשנה" (ישעיהו מ, כה) דהיינו: היות ואיננו מסוגלים לדמות את הבורא לבריה כלשהיא, הרי שממילא אין לנו שום תפיסה באלוקות.

יוצא אם כן שאכן יש תועלת במשל שהמשילו חז"ל על פתיחת הפרשה על האדם העומד בפרשת דרכים, שכן זוהי מציאות מוכרת לרוב בני האדם. כל אחד נתקל פעם במצב שרצה להגיע ליעד כלשהו וחשב על קיצור דרך ומאוחר יותר התברר לו שהדרך השנייה מועילה ומהירה יותר למרות שנראתה יותר קשה; זהו תיאור מצב המוכר לאדם מהחיים. והיות וקשה להבחין על אתר בברכה שבאה לאדם על ידי קיום התורה והמצוות ומאידך קל להתפתות לסטות מן דרך

כדי 'לעשות חיים', באים חז"ל ואומרים לנו דרך המשל תזכור שכאשר רצית לקצר את הדרך ולבסוף איחרת ליעד, חשבת שתגיע מהר יותר אלא באמצע הדרך נתקלת במכשולים שעוכבו את הנסיעה והאכזבה היתה גדולה, על כן אם אינך רוצה שהחיים שלך יסתיימו באכזבה כזאת כדאי לך לבחור בדרך הנכונה, הדרך שמציע לך אותו אדם היושב בפרשת דרכים.

מטרת המשל הנ"ל היא להסביר מה החידוש של התנא בהצעתו "הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה", שכן אם נתבונן היטב נגלה שכל אדם עורך חשבון של כדאיות בחיים, חשבון של שכר והפסד, מה התועלת שיפיק מהנידון לעומת ההשקעה הנדרשת. דוגמה לכך: יצרן מחשב היטב מה גובה ההשקעה במוצר מסוים, מה העלויות של חומרי הגלם, כוח האדם, פרסום וכו', ורק לאחר מכן מחליט אם לייצר את המוצר או להימנע. אם כן מה החידוש בהצעת עריכת חשבון של הפסד מצוה כנגד שכרה, או שכר עבירה כנגד הפסדה? גם כאן באופן טבעי כל אחד עורך חשבון כזה! אלא שבעוד שבחישוב הכדאיות בכל שאר התחומים אפשר להחליט על פי הנתונים הנמצאים לנגד עינינו, בקיום מצוה המצב לגמרי שונה כיון שדרך קיום המצוות נראית תמיד מלאה מכשולים ואם האדם היה מחליט על פי הנתונים שבפניו סביר מאוד שהיה בוחר בדרך הלא נכונה.

על כן באים המושלים ומציעים הצעה חשובה שתסייע בבחירה: תעצור לפני כל החלטה, תחשב נכון את ההפסד והרווח, ובעיקר תציית להוראות היצרן - בורא העולם, היושב על פרשת דרכים וגלויה לפניו תכלית כל דרך, הוא רואה את הדברים מזווית אחרת ויודע במדויק מה טוב בשבילך. איננו יכולים לראות את המציאות מזווית ראייה של הקב"ה; אנחנו רואים רק את ה"בפרוץ רשעים כמו עשב" (תהלים צב, ח) אולם הוא רואה גם את ההמשך "להשמידם ערי עד", שכל מה שהרשעים מוצלחים בעולם הזה יוביל אותם בסופו של דבר לאבדון נצחי.

והנה מוסיף הרב נקודה נוספת: בחירת הדרך אינה חד פעמית, שכן לאחר שבחרנו בדרך התורה והמצוות צריכים להמשיך ולבחור בסמטאות הנכונות; יש אדם המדקדק במצוות יותר ויש מי שמקיים אותם כמצוות אנשים מלומדה. והגם שיתכן מאוד שאותו מדקדק במצוות הינו אדם שלא מכבדים אותו במיוחד, ולעומתו השני הוא איש מוכר בציבור ובעל מעמד, גם במצב זה האדם עלול לטעות ולבחור בין דרכי המצוות בדרך הלא נכונה, שכן שניהם מקיימים אותם.

הגמרא מספרת (ב"ב י:) על רב יוסף בנו של רבי יהושע בן לוי שחלה והגיע למצב המכונה היום 'מוות קליני', וכעבור זמן מה חזר לחיים, וכשהבריא שאל אותו אביו: בני מה ראית? אמר לו: אבא, עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה! אנשים שבעולם הזה מכובדים מאוד, מצויים שם בשפל המדרגה; לעומתם אותם הנראים כאן כפשוטי עם, מצבם מכובד ביותר! אמר לו: בני עולם ישר ראית, בעולם האמת מכבדים את האדם בכבוד הראוי לו באמת ולא בכבוד מדומה הנובע ממעמדו או ממצבו הכלכלי.

נמצא שגם בדרך התורה צריך לדעת היטב באיזו דרך לבחור: האם נלך בדרך הטובה יותר, המועילה יותר למרות שבאופן שטחי נראית קשה יותר. וזה דורש התבוננות מדויקת במצוה בכל רגע שהולכים לקיימה, כמה להשקיע בה וכמה התלהבות להוסיף בקיומה.

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן ריבה זצ"ל

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף הכהן בן קלרה, מרשין בן ברנדיו, דניאל בן שרה, שמחה דניאל בן שמואל ושרה, יצחק בן מזל טוב, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילון בן מרים, גיל יצחק בן כוכבה, אברהם חולי בן שמחה, דניאל משה בן פרננדה, מרת אמי אולגה בת קלרה, מיכל בת אורלי, דונה דניז בת זוהר, מרים קוקי בת הלנה ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזכוי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד